

SANGLAUDOS FONDAS

1994 m. įsteigtas Sanglaudos fondas teikia finansavimą aplinkos ir transeuropinio tinklo projektams valstybėse narėse, kurių bendrosios nacionalinės pajamos vienam gyventojui sudaro mažiau nei 90 proc. ES vidurkio.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 177 straipsnis (ypač antra jo dalis).

TIKSLAI

Sanglaudos fondas buvo įsteigtas siekiant stiprinti Europos Sąjungos ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą, kad būtų skatinamas darnus vystymasis. 2014-2020 m. programavimo laikotarpiu parama teikiama:

- investicijoms aplinkos srityje, įskaitant su tvariu vystymusi ir energetika susijusias sritis, kurios turi aplinkosauginės naudos;
- transeuropiniams tinklams transporto infrastruktūros srityje (TEN-T);
- techninei pagalbai.

Vykdam projektus, kuriais siekiama ES aplinkos apsaugos tikslų, Sanglaudos fondo pagalba taip pat gali būti skiriama su darniu vystymusi susijusioms sritims, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos sričiai, o transeuropiniams tinklams nepriklausančiame transporto sektoriuje – geležinkelio, vidaus vandens kelių, jūrų transportui, skirtingų transporto rūšių sistemoms bei jų sąveikumui, kelių, jūrų ir oro eismo valdymui, ekologiškam miesto ir viešajam transportui.

Nuo 2014 m. Sanglaudos fondo parama (11,3 mlrd. EUR), skiriama transporto infrastruktūros projektams, turintiems Europos pridėtinę vertę ir vykdomiems pagal naująją Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP)^[1].

REIKALAVIMUS ATITINKANČIOS ŠALYS

Sanglaudos fondas skirtas valstybėms narėms, kurių bendrosios nacionalinės pajamos vienam gyventojui sudaro mažiau nei 90 proc. ES vidurkio. 2014-2020 m. programavimo laikotarpiu Sanglaudos fondas teikia finansavimą 15 valstybių narių:

[1]2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 bei panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010.

Bulgarijai, Kroatijai, Kiprui, Čekijai, Estijai, Graikijai, Vengrijai, Latvijai, Lietuvai, Maltai, Lenkijai, Portugalijai, Rumunijai, Slovakijai ir Slovėnijai.

BIUDŽETAS IR FINANSINĖS TAISYKLĖS

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ES skiria Sanglaudos fondui apie 63,4 mlrd. EUR (neskaitant pervedimų Europos infrastruktūros tinklų priemonei). Iš Sanglaudos fondo projektui skiriamo finansavimo lygis gali sudaryti iki 85 proc. projekto sąnaudų.

2014–2020 m. Sanglaudos fondo asignavimai kiekvienai valstybei narei yra tokie:

Valstybė narė	Biudžetas (mln. EUR)
Bulgarija	2 278,3
Čekija	6 258,9
Estija	1 073,3
Graikija	3 240,5
Kroatija	2 559,5
Kipras	288,9*
Latvija	1 349,4
Lietuva	2 048,9
Vengrija	6 025,4
Malta	217,7
Lenkija	23 207,9
Portugalija	2 861,7
Rumunija	6 934,9
Slovėnija	895,3
Slovakija	4 168,2
Iš viso	63 390

* Įskaitant papildomą 19,4 mln. EUR sumą, skirtą Kiprui atlikus 2017-2020 m. tinkamumo gauti Sanglaudos fondo finansavimą peržiūrą.

Šaltinis: Europos Komisijos ESI fondų atvirųjų duomenų portalas, 2017 m. balandžio mėn.

PASIŪLYMAS DĖL ES SANGLAUDOS POLITIKOS PO 2020 M.

2018 m. gegužės mėn. Europos Komisija pateikė savo pasiūlymus dėl ES sanglaudos politikos po 2020 m. Tarp šių pasiūlymų – reglamentas dėl Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir dėl Sanglaudos fondo. Iš sanglaudos fondo toliau bus remiami projektai pagal investicijų į ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimą tikslą.

Šiame pasiūlyme išlaikomas paramos telkimas pagal temas. Sanglaudos fondo lėšomis bus remiami du konkretūs tikslai: žalesnė, mažo anglies dioksido kiekio ir žiedinė ekonomika (2-asis politikos tikslas (PT)) ir labiau sujungta Europa (3-iasis PT). Komisija pasiūlė veiklos, kuri nebus remiama ERPF ir Sanglaudos fondo lėšomis, sąrašą, įskaitant tiesioginę paramą didelėms įmonėms, oro uostų infrastruktūrai

(išskyrus atokiausius regionus) ir kai kurioms atliekų tvarkymo operacijoms (pvz., sąvartynams).

2020 m. liepos mėn. Europos Vadovų Taryba pasiekė susitarimą dėl 2021–2027 m. laikotarpio ilgalaikio ES biudžeto. Savo pozicijoje Europos Vadovų Taryba pasiūlė skirti Sanglaudos fondui 42,6 mlrd. EUR, iš kurių 10 mlrd. EUR būtų skirta Europos infrastruktūros tinklų priemonei. Po 2020 m. iš Sanglaudos fondo bus finansuojami projektai tose pačiose 15 valstybių narių kaip ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu.

Komisijos pasiūlymui taikoma įprasta teisėkūros procedūra, pagal kurią Parlamentas turi tokias pačias teises kaip Taryba. Tai reiškia, kad iki 2020 m. pabaigos šios dvi institucijos turės pasiekti susitarimą dėl būsimų Sanglaudos fondo taisyklių. 2019 m. kovo mėn. Parlamentas baigė pirmąjį svarstymą.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Rengiant 2014–2020 m. laikotarpio Sanglaudos fondo reglamentą laikytasi įprastos teisėkūros procedūros ir Parlamentas turėjo visapusiškas teises siūlyti pakeitimus. Tai sudarė galimybę Parlamentui pasiekti, kad pasiūlytos taisyklės būtų lankstesnės ir labiau pritaikytos prie valstybių narių poreikių. Parlamentui taip pat pavyko išplėsti Sanglaudos fondo investicijų apibrėžtį ir joms priskirti investicijas į energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimą, ypač būstų sektoriuje.

Parlamentas parėmė sumanymą, kad Sanglaudos fondui reikėtų pradėti taikyti bendrus rodiklius, kurie padės įvertinti, kaip jis naudojamas. Priešingai nei buvo siūloma Komisijos pasiūlyme, Parlamentas sėkmingai išsireikalavo, kad reglamente būtų numatyta galimybė deleguotaisiais aktais keisti šių rodiklių sąrašą, kai manoma, jog tai būtina, siekiant užtikrinti veiksmingą įgyvendinimo pažangos vertinimą.

Atlikus 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą (kartu pateikus pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų rinkinį), esminių Sanglaudos fondo pakeitimų neatlikta.

Marek Kołodziejcki
08/2020

